

Grudzień 2022 r.

Niniejsze zestawienie nie jest wiążące dla Trybunału
i nie ma charakteru wyczerpującego

Orzecznictwo dotyczące Unii Europejskiej

Unia Europejska (UE) nie jest obecnie stroną [Europejskiej Konwencji Praw Człowieka](#) (Konwencja)¹. Zatem jej działania nie mogą być przedmiotem skarg do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (Trybunał). Niemniej jednak kwestie związane z prawem wspólnotowym są regularnie podnoszone przed Trybunałem, a poprzednio przed Europejską Komisją Praw Człowieka².

Zasady ustanowione przez Europejską Komisję Praw Człowieka

Odpowiedzialność państwa podpisującego kolejno dwa traktaty

Już w 1958 r. Europejska Komisja Praw Człowieka orzekła, że „jeśli państwo zaciąga zobowiązania traktatowe, a następnie zawiera inną umowę międzynarodową, która uniemożliwia mu wykonanie zobowiązań wynikających z pierwszego traktatu, będzie ono odpowiedzialne za wszelkie wynikające z tego naruszenia zobowiązań wynikających z wcześniejszego traktatu” (X przeciwko Niemcom, skarga nr 235/56, decyzja Komisji z dnia 10 czerwca 1958 r., Rocznik 2, s. 256). Dotyczyło to w szczególności przypadków, w których przedmiotowe zobowiązania zostały przyjęte w traktacie, Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, której gwarancje miały wpływ na „porządek publiczny Europy” (Austria przeciwko Włochom, nr 788/60, decyzja Komisji z dnia 11 stycznia 1961 r., Rocznik 4, s. 116).

Niedopuszczalność skarg przeciwko Wspólnotom Europejskim

Confédération Française Démocratique du Travail przeciwko Wspólnotom Europejskim, ewentualnie: ich państwom członkowskim a) wspólnie i b) solidarnie

Decyzja Europejskiej Komisji Praw Człowieka z dnia 10 lipca 1978 r.

Francuski związek zawodowy złożył skargę na fakt, że rząd francuski nie zaproponował go jako kandydata do powołania przez Radę Wspólnot Europejskich do Komitetu Konsultacyjnego przy Wysokiej Władzy EWWiS (Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali).

¹ Przystąpienie UE do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka patrz: [plik tematyczny](#) dostępny na stronie internetowej Rady Europy.

² Wraz z Europejskim Trybunałem Praw Człowieka i Komitetem Ministrów Rady Europy, Europejska Komisja Praw Człowieka, która zasiadała w Strasburgu od lipca 1954 roku do października 1999 roku, nadzorowała przestrzeganie przez Umawiające się Państwa zobowiązań wynikających z Europejskiej konwencji praw człowieka. Komisja przestała istnieć, gdy Trybunał stał się trwały 1 listopada 1998 roku.

Komisja orzekła, że skargi przeciwko Wspólnotom Europejskim należy uznać za niedopuszczalne jako skierowane przeciwko „osobie” niebędącej stroną Konwencji.

Możliwość wniesienia sprawy przeciwko państwu w związku z krajowymi środkami wdrażającymi prawo wspólnotowe

Etienne Tête przeciwko Francji

Decyzja Komisji z dnia 9 grudnia 1987 r.

Francuski polityk złożył skargę na ustawę o wyborach przedstawicieli Francji do Parlamentu Europejskiego, którą uznał za dyskryminującą i naruszającą prawo do wolnych wyborów. Zarzucił między innymi, że nie miał skutecznego środka odwoławczego w tym zakresie.

Skargi skarżącego dotyczyły prawa uchwalonego w sferze, w której państwo miało szeroki margines oceny. Komisja podkreśliła, że co do zasady odpowiedzialność państwa może być zaangażowana, ponieważ nie można zaakceptować, że poprzez przekazanie kompetencji państwa-strony Konwencji mogą jednocześnie wyłączyć kwestie zwykle objęte Konwencją z gwarancji w niej zawartych. Niemniej jednak Trybunał uznał skargę za niedopuszczalną (oczywiście bezzasadną), stwierdzając w szczególności, że w niniejszej sprawie nie można stwierdzić naruszenia art. 3 (prawo do wolnych wyborów) Protokołu nr 1 do Konwencji, rozpatrywanego samodzielnie lub w związku z art. 14 (zakaz dyskryminacji) Konwencji.

Domniemanie, że Wspólnoty Europejskie gwarantują ochronę praw podstawowych na poziomie równoważnym z tym przewidzianym w Konwencji

M & Co. przeciwko Republice Federalnej Niemiec (skarga nr 13258/87)

Decyzja Komisji z dnia 9 stycznia 1990 r.

Skarżąca spółka skarżyła się na fakt, że Niemcy wyegzekwowały grzywnę nałożoną na nią przez Komisję Europejską (w postępowaniu antymonopolowym) i podtrzymaną przez Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich. Uznała, że naruszono kilka jej praw, w tym prawo do domniemania niewinności.

Europejska Komisja Praw Człowieka stwierdziła, że odpowiedzialność Niemiec może co do zasady wynikać z działań podjętych w celu wprowadzenia w życie prawa wspólnotowego (w odniesieniu do którego nie ma marginesu oceny). Uznał jednak skargę za niedopuszczalną z uwagi na fakt, że system prawny Wspólnot Europejskich gwarantuje ochronę praw podstawowych na poziomie równoważnym z tym, który zapewnia Europejska Konwencja Praw Człowieka.

Zasady ustanowione przez Europejski Trybunał Praw Człowieka

Możliwość wniesienia sprawy przeciwko państwu w związku z krajowymi środkami wprowadzającymi w życie prawo wspólnotowe

Cantoni przeciwko Francji

Wyrok z dnia 15 listopada 1996 r.

Kierownik supermarketu twierdził, że jego skazanie za nielegalną sprzedaż produktów farmaceutycznych nie było możliwe do przewidzenia, ponieważ definicja „produktu leczniczego” była zbyt nieprecyzyjna we francuskim ustawodawstwie, które opierało się niemal słowo w słowo na dyrektywie wspólnotowej.

W opinii Europejskiego Trybunału Praw Człowieka ten ostatni fakt „[nie] usunął [zaskarżonego przepisu] z zakresu art. 7 [zakaz karania bez ustawy] Konwencji”. Pozwane państwo miało szeroki margines oceny przy stosowaniu prawa wspólnotowego, a zatem mogło zostać pociągnięte do odpowiedzialności za naruszenie Konwencji. Co do meritum, Trybunał uznał, że nie doszło do naruszenia art. 7 Konwencji.

Odpowiedzialność państwa za skutki traktatu, w którego przyjęciu uczestniczyło

Matthews przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

Wyrok (Wielka Izba) z dnia 18 lutego 1999 r.

Obywatelka Zjednoczonego Królestwa zamieszkała w Gibraltarze zarzuciła naruszenie jej prawa do wolnych wyborów ze względu na fakt, że Zjednoczone Królestwo nie zorganizowało wyborów do Parlamentu Europejskiego w Gibraltarze.

Trybunał powtórzył, że Europejska Konwencja Praw Człowieka nie wyklucza przekazania kompetencji organizacjom międzynarodowym, pod warunkiem, że prawa wynikające z Konwencji będą nadal „zabezpieczone”. Odpowiedzialność państw członkowskich była zatem kontynuowana nawet po takim przekazaniu.

Trybunał zauważył ponadto, że kiedy podjęto decyzję o wyborze przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich, określono, że Zjednoczone Królestwo będzie stosować odpowiednie przepisy wyłącznie w Zjednoczonym Królestwie (a więc nie w Gibraltarze). Wraz z rozszerzeniem uprawnień Parlamentu Europejskiego na mocy Traktatu z Maastricht, Wielka Brytania powinna była zmienić swoje ustawodawstwo, aby zapewnić, że prawo do wolnych wyborów (art. 3 Protokołu nr 1 do Konwencji) - które miało zastosowanie do „wyboru władzy ustawodawczej” - zostało zagwarantowane w Gibraltarze. Wielka Brytania dobrowolnie przystąpiła do Traktatu z Maastricht. Wraz z innymi stronami tego traktatu była zatem odpowiedzialna *ratione materiae* na mocy Konwencji za jego konsekwencje. Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia Artykułu 3 (prawo do wolnych wyborów) Protokołu nr 1 do Konwencji.**

Równoważna ochrona

„Bosphorus Airways” przeciwko Irlandii (nr 45036/98)

Wyrok (Wielka Izba) z dnia 30 czerwca 2005 r.

Samolot wydzierżawiony przez skarżącą spółkę spółce jugosłowiańskiej został skonfiskowany w 1993 r. przez władze irlandzkie na podstawie rozporządzenia wspólnotowego nadającego moc prawną sankcjom ONZ przeciwko Federalnej Republice Jugosławii.

Trybunał stwierdził, że w przypadku, gdy państwo przekazało suwerenne uprawnienia organizacji międzynarodowej, „całkowite zwolnienie Umawiających się Państw z odpowiedzialności konwencyjnej w obszarach objętych takim przekazaniem byłoby niezgodne z celem i przedmiotem Konwencji; gwarancje Konwencji mogłyby być dowolnie ograniczane lub wyłączane, pozbawiając ją w ten sposób jej bezwzględnego charakteru i podważając praktyczny i skuteczny charakter jej zabezpieczeń” (§ 154 wyroku). Po raz pierwszy zgodził się zbadać skargę dotyczącą środków podjętych w celu nadania skuteczności prawu wspólnotowemu, w przypadku gdy państwo nie miało marginesu oceny. Trybunał uznał, że Irlandia jedynie wypełniła swoje zobowiązania prawne wynikające z członkostwa we Wspólnocie Europejskiej. Ponadto, co najważniejsze, uznał, że nie jest konieczne badanie, czy środek był proporcjonalny do zamierzonych celów, biorąc pod uwagę, że „ochrona praw podstawowych przez prawo wspólnotowe [jest] ...”. „równoważna, ... systemowi konwencyjnemu” (§ 165). W związku z tym „powstało domniemanie, że Irlandia nie odstąpiła od wymogów Konwencji, gdy wdrożyła zobowiązania prawne wynikające z jej członkostwa we Wspólnocie Europejskiej” (§ 165).

Povse przeciwko Austrii

Decyzja w sprawie dopuszczalności z dnia 18 czerwca 2013 r.

Sprawa ta dotyczyła powrotu dziecka z jednego państwa członkowskiego Unii Europejskiej do innego. Zgodnie z rozporządzeniem Bruksela IIa, sąd w jednym państwie członkowskim UE może zwrócić się do sądu w innym państwie członkowskim o wyegzekwowanie powrotu dziecka do poprzedniego państwa w następstwie postępowania z zakresu prawa rodzinnego. Wnioskodawcami byli obywatelka Austrii i jej małoletnia córka, która posiada obywatelstwo austriackie i włoskie. Matka przeprowadziła się do Austrii wraz z córką bez zgody ojca. Skarżące złożyły skargę na zarządzenie przez sądy austriackie wykonania wyroku sądu włoskiego, który przyznał wyłączną opiekę nad dzieckiem jej włoskiemu ojcu i nakazał jej powrót do niego. Powołując się na Artykuł 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, skarżący twierdzili, że sądy austriackie ograniczyły się do nakazania wykonania wyroku sądu włoskiego bez zbadania argumentu, że powrót dziecka do Włoch byłby sprzeczny z jego interesem.

Trybunał **uznał skargę za niedopuszczalną** (oczywiście bezzasadną). Stwierdził w szczególności, że sądy austriackie nie zrobiły nic więcej niż tylko wykonały swój obowiązek wynikający z prawa Unii Europejskiej. Zgodnie z rozporządzeniem Bruksela IIa były one zobowiązane do przestrzegania warunków wyroku wydanego przez sąd włoski nakazującego powrót dziecka. Można domniemywać, że sądy austriackie działały zgodnie ze swoimi zobowiązaniami konwencyjnymi, biorąc pod uwagę fakt, że porządek prawny Unii Europejskiej zapewniał ochronę praw podstawowych w sposób równoważny do tego, jaki zapewnia system konwencyjny. Włoski sąd wysłuchał stron i ocenił, czy powrót dziecka wiązałby się z poważnym ryzykiem dla niego. Ponadto sądy austriackie zwróciły się o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który dokonał przeglądu zakresu rozporządzenia i stwierdził, że wszelkie domniemane zmiany okoliczności sytuacji skarżących od czasu wydania nakazu powrotu muszą być skierowane do sądów włoskich, które są właściwe do orzekania w sprawie ewentualnego wniosku o zawieszenie wykonania nakazu. Trybunał zauważył również, że gdyby jakakolwiek skarga wniesiona przez skarżących do sądów włoskich nie powiodła się, mogliby oni złożyć skargę do Trybunału przeciwko Włochom.

Avotīnš przeciwko Łotwie

Wyrok (Wielka Izba) z dnia 23 maja 2016 r.

Sprawa dotyczyła wykonania na Łotwie wyroku wydanego w 2004 r. na Cyprze w odniesieniu do spłaty długu. Skarżący zarzucił, że łotewskie sądy zezwoliły na wykonanie cypryjskiego wyroku, który jego zdaniem został wydany z naruszeniem jego prawa do obrony, a zatem był oczywiście niezgodny z prawem. Przed łotewskimi sądami skarżący twierdził w szczególności, że uznanie i wykonanie cypryjskiego wyroku na Łotwie naruszyło rozporządzenie Rady Unii Europejskiej, a mianowicie „Bruksela - rozporządzenie 1”.

Trybunał nie uznał, że ochrona praw podstawowych była w sposób oczywisty niewystarczająca, tak że domniemanie równoważnej ochrony zostało obalone i orzekł, że nie doszło do naruszenia art. 6 § 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji. Powtórzono w szczególności, że stosując prawo Unii Europejskiej, Umawiające się Państwa pozostają związane zobowiązaniami, które podjęły przystępując do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Zobowiązania te należy oceniać w świetle domniemania równoważnej ochrony ustanowionego przez Trybunał w wyroku w sprawie *„Bosphorus Airways” przeciwko Irlandii* (zob. powyżej) i rozwiniętego w wyroku w sprawie *Michaud przeciwko Francji* (zob. poniżej). W niniejszej sprawie Trybunał uznał w szczególności, że to sam skarżący, po tym jak dowiedział się o wyroku wydanym na Cyprze, powinien był zapytać o środki odwoławcze dostępne na Cyprze. Trybunał uznał, że skarżący powinien być świadomy konsekwencji prawnych podpisanego przez siebie aktu uznania długu. Akt ten, podlegający prawu cypryjskiemu, dotyczył kwoty pieniężnej, którą pożyczył od spółki cypryjskiej, i zawierał klauzulę przyznającą jurysdykcję sądom cypryjskim. W związku z tym powinien był upewnić się, że zapoznał się ze sposobem, w jaki ewentualne postępowanie będzie prowadzone przed sądami cypryjskimi. W wyniku swojej

bezczynności i braku staranności skarżący przyczynił się zatem w znacznym stopniu do sytuacji, na którą skarżył się przed Trybunałem i której mógł zapobiec.

Pirozzi przeciwko Belgii

Wyrok z dnia 17 kwietnia 2018 r.

Zob. poniżej, w sekcji „Europejski nakaz aresztowania”.

Bivolaru i Moldovan przeciwko Francji

Wyrok z dnia 25 marca 2021 r.

Zob. poniżej, punkt „Europejski nakaz aresztowania”.

Rozporządzenie dublińskie³

M.S.S. przeciwko Belgii i Grecji (nr 30696/09)

Wyrok (Wielka Izba) z dnia 21 stycznia 2011 r.

Skarżący jest obywatelem Afganistanu, który wjechał do UE przez Grecję przed przybyciem do Belgii, gdzie złożył wniosek o azyl. Zgodnie z rozporządzeniem Dublin II belgijski urząd ds. cudzoziemców zwrócił się do władz greckich o przejęcie odpowiedzialności za wniosek o azyl. Skarżący skarżył się w szczególności na warunki jego zatrzymania i warunki życia w Grecji i twierdził, że nie miał skutecznego środka odwoławczego w prawie greckim w odniesieniu do tych skarg. Skarżący zarzucił również, że Belgia naraziła go na ryzyko wynikające z niedociągnięć w procedurze azylowej w Grecji oraz złych warunków przetrzymywania i życia, na jakie narażone były osoby ubiegające się o azyl. Utrzymywał również, że prawo belgijskie nie przewiduje skutecznego środka odwoławczego w odniesieniu do tych skarg.

Odnosząc się w szczególności do przeniesienia skarżącego z Belgii do Grecji, Trybunał orzekł, biorąc pod uwagę, że wszystkie raporty sporządzone przez organizacje i organy międzynarodowe zawierały podobne opisy praktycznych trudności wynikających ze stosowania systemu dublińskiego w Grecji, a Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców ostrzegł rząd belgijski o sytuacji w tym kraju, że władze belgijskie musiały być świadome braków w procedurze azylowej w Grecji w momencie wydania nakazu wydalenia skarżącego. Belgia początkowo nakazała wydalenie wyłącznie na podstawie milczącej zgody władz greckich i przystąpiła do egzekwowania tego środka bez udzielenia przez władze greckie jakiegokolwiek indywidualnej gwarancji, podczas gdy mogły one z łatwością odmówić przeniesienia. Władze belgijskie nie powinny były po prostu zakładać, że skarżący będzie traktowany zgodnie ze standardami Konwencji; powinny były zweryfikować, w jaki sposób władze greckie stosują w praktyce swoje ustawodawstwo azylowe; ale tego nie zrobiły. W związku z tym doszło do naruszenia przez Belgię Artykułu 3 (zakaz poniżającego traktowania) Konwencji. W odniesieniu do Belgii Trybunał stwierdził ponadto naruszenie Artykułu 13 (prawo do skutecznego środka odwoławczego) w związku z Artykułem 3 Konwencji z powodu braku skutecznego środka odwoławczego od nakazu wydalenia skarżącego.

W odniesieniu do Grecji, Trybunał stwierdził **naruszenie Artykułu 13 w związku z Artykułem 3 Konwencji** ze względu na braki w rozpatrzeniu przez władze greckie wniosku skarżącego o azyl oraz ryzyko, że zostanie on bezpośrednio lub pośrednio wydany z powrotem do kraju pochodzenia bez poważnego zbadania zasadności jego wniosku i bez dostępu do skutecznego środka odwoławczego. Jeśli chodzi o Grecję, Trybunał uznał ponadto, że doszło do naruszenia Artykułu 3 Konwencji (zakaz poniżającego traktowania) zarówno z powodu warunków zatrzymania skarżącego, jak i warunków jego życia w Grecji.

Wreszcie, zgodnie z Artykułem 46 (moc wiążąca i wykonanie wyroków) Konwencji, Trybunał orzekł, że obowiązkiem Grecji było bezzwłoczne przystąpienie do badania zasadności wniosku skarżącego o azyl, który spełniał wymogi Europejskiej Konwencji

³ Celem „systemu dublińskiego” jest ustalenie, które państwo członkowskie UE jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o azyl wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego. Zobacz także zestawienie „[sprawy dublińskie](#)”.

Praw Człowieka oraz, w oczekiwaniu na wynik tego badania, powstrzymanie się od deportacji skarżącego.

Tarakhel przeciwko Szwajcarii

Wyrok (Wielka Izba) z dnia 4 listopada 2014 r.

Skarżącymi była afgańska para i ich pięcioro dzieci. Władze szwajcarskie odrzuciły ich wnioski o azyl i nakazały ich deportację do Włoch, gdzie zostali zarejestrowani w „systemie EURODAC”⁴ w lipcu 2001 roku. Skarżący twierdzili w szczególności, że jeśli zostaną odesłani do Włoch „przy braku indywidualnych gwarancji dotyczących opieki nad nimi”, zostaną poddani nieludzkemu i poniżającemu traktowaniu związanemu z istnieniem „systemowych niedociągnięć” w zakresie przyjmowania osób ubiegających się o azyl we Włoszech. Stwierdzili również, że władze szwajcarskie nie rozważyły w wystarczającym stopniu ich sytuacji osobistej i nie wzięły pod uwagę ich sytuacji jako rodziny.

Trybunał uznał, że doszłoby do naruszenia Artykułu 3 (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania) Konwencji, gdyby władze szwajcarskie odesłały skarżących do Włoch na mocy Rozporządzenia Dubliniego bez uprzedniego uzyskania indywidualnych gwarancji od władz włoskich, że skarżący zostaną objęci opieką w sposób dostosowany do wieku dzieci i że rodzina pozostanie razem. Trybunał stwierdził w szczególności, że w świetle obecnej sytuacji dotyczącej systemu przyjmowania dzieci we Włoszech oraz braku szczegółowych i wiarygodnych informacji dotyczących konkretnego ośrodka docelowego, władze szwajcarskie nie posiadały wystarczających gwarancji, że w przypadku powrotu do Włoch skarżący zostaną objęci opieką w sposób dostosowany do wieku dzieci. Trybunał uznał ponadto, że skarżącym przysługiwał skuteczny środek odwoławczy w odniesieniu do ich skargi na podstawie art. 3 Konwencji. W związku z tym **Trybunał odrzucił ich skargę na podstawie art. 13** (prawo do skutecznego środka odwoławczego) **Konwencji w związku z art. 3** jako oczywiście bezzasadną.

A.M.E. przeciwko Holandii (nr 51428/10)

Decyzja w sprawie dopuszczalności z dnia 13 stycznia 2015 r.

Skarżący, Somalijczyk ubiegający się o azyl, skarżył się, że jego wydalenie do Włoch narazi go na złe warunki życia i obawiał się, że władze włoskie wydadą go bezpośrednio do Somalii bez odpowiedniego zbadania jego sprawy azylowej.

Trybunał **uznał skargę skarżącego na podstawie Artykułu 3** (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania) Konwencji **za niedopuszczalną** (oczywiście bezzasadną), stwierdzając, że skarżący nie wykazał, że jego przyszłe perspektywy, w przypadku powrotu do Włoch, niezależnie od tego, czy rozpatrywane z perspektywy materialnej, fizycznej czy psychologicznej, ujawniły wystarczająco realne i bezpośrednie ryzyko trudności na tyle poważnych, aby wchodziły w zakres Artykułu 3. Trybunał zauważył w szczególności, że w przeciwieństwie do skarżących w sprawie *Tarakhel przeciwko Szwajcarii* (zob. powyżej), którzy byli rodziną z sześciorgiem małoletnich dzieci, skarżący był zdolnym młodym mężczyzną bez osób na utrzymaniu, a obecna sytuacja osób ubiegających się o azyl we Włoszech nie może być w żaden sposób porównywana z sytuacją w Grecji w czasie wydania wyroku w sprawie *M.S.S. przeciwko Belgii i Grecji* (zob. powyżej). Struktura i ogólna sytuacja w zakresie przyjmowania osób ubiegających się o azyl we Włoszech nie może zatem sama w sobie stanowić przeszkody dla wszystkich wydań osób ubiegających się o azyl do tego kraju.

M.T. przeciwko Holandii (nr 46595/19)

Decyzja w sprawie dopuszczalności z dnia 23 marca 2021 r.

Sprawa dotyczyła przekazania do Włoch Erytrejki ubiegającej się o azyl i jej dwóch małoletnich córek na podstawie rozporządzenia Dublin III. Skarżąca zarzuciła, że przekazanie rodziny na podstawie rozporządzenia Dublin III, bez indywidualnych

⁴ „System Eurodac” umożliwia krajom UE pomoc w identyfikacji osób ubiegających się o azyl i osób, które zostały zatrzymane w związku z nielegalnym przekroczeniem zewnętrznej granicy Unii. Porównując odciski palców, kraje UE mogą ustalić, czy osoba ubiegająca się o azyl lub cudzoziemiec nielegalnie przebywający w kraju UE ubiegał się wcześniej o azyl w innym kraju UE lub czy osoba ubiegająca się o azyl wjechała na terytorium Unii nielegalnie.

gwarancji ze strony władz włoskich dotyczących odpowiednich warunków przyjmowania i dostępu do opieki medycznej, stanowi naruszenie art. 3 (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania) Konwencji.

Trybunał **uznał skargę za niedopuszczalną** jako oczywiście bezzasadną, stwierdzając, że skarżąca nie wykazała, że jej przyszłe perspektywy, w przypadku przeniesienia do Włoch wraz z dziećmi, niezależnie od tego, czy rozpatrywane z perspektywy materialnej, fizycznej czy psychologicznej, ujawniły wystarczająco realne i bezpośrednie ryzyko trudności, które byłyby na tyle poważne, aby wchodzić w zakres Artykułu 3 (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania) Konwencji.

Kryteria dopuszczalności (art. 35 Konwencji)

Litispendencia

Karoussiotis przeciwko Portugalii

Wyrok z dnia 1 lutego 2011 r.

Sprawa ta podniosła między innymi nową kwestię prawną dotyczącą dopuszczalności: czy fakt, że „postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego” przeciwko pozwanemu państwu zostało wcześniej wszczęte przed Komisją Europejską, czyni skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka niedopuszczalną, ponieważ „została ona już poddana innej procedurze międzynarodowego dochodzenia lub rozstrzygnięcia”?

W swoim wyroku Trybunał udzielił odpowiedzi przeczącej i **uznał skargę za dopuszczalną**. Nie stwierdził jednak żadnego naruszenia co do meritum skargi.

Niewyczerpanie krajowych środków odwoławczych

Laurus Invest Hungary Kft i Continental Holding Corporation i inni przeciwko Węgrom

Decyzja o dopuszczalności z dnia 8 września 2015 r.

Sprawa ta dotyczyła odebrania licencji spółkom zaangażowanym w rozwój i prowadzenie salonów gier rozrywkowych i innych salonów gier na Węgrzech w następstwie zmian legislacyjnych. Spółki skarżyły się, powołując się w szczególności na Artykuł 1 (ochrona własności) Protokołu nr 1 do Konwencji, że odebranie im licencji stanowiło nieuzasadnioną ingerencję w ich prawa oraz że brak jakichkolwiek prawnych możliwości zakwestionowania tego środka spowodował dalsze naruszenie Konwencji.

Trybunał **uznał skargę za niedopuszczalną**, stwierdzając, że skarżący nie wyczerpali środków odwoławczych na poziomie krajowym. Trybunał zauważył w szczególności, że niektóre ze skarżących spółek wniosły powództwo o odszkodowanie przeciwko państwu - domagając się odszkodowania za straty poniesione w związku z przedmiotowym ustawodawstwem, rzekomo naruszającym prawo UE - które było w toku. Sąd Najwyższy w Budapeszcie rzeczywiście dostrzegł potencjalną kwestię na mocy odpowiedniego prawa UE i zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Orzeczenie TSUE w sprawie skarżących dostarczyło węgierskim sądom wskazówek co do kryteriów, które należy zastosować w toczącej się przed nimi sprawie, zgodnie z którymi uzasadnienia zarzucanych ograniczeń należy również interpretować w świetle ogólnych zasad prawa UE, a w szczególności praw podstawowych gwarantowanych przez Kartę praw podstawowych UE, w tym art. 17 (prawo własności). Wynikało z tego, że spór toczący się przed sądem krajowym powinien być w stanie objąć skargi skarżących na podstawie art. 1 Protokołu nr 1. Trybunał uznał zatem, że tocząca się sprawa przed sądami krajowymi dawała skarżącym rozsądną perspektywę na pomyślne rozpatrzenie ich roszczeń co do meritum i potencjalne otrzymanie odszkodowania. Jeśli chodzi o pozostałych skarżących, Trybunał uznał, że mieli oni również możliwość złożenia podobnego wniosku.

Orzeczenie w trybie prejudycjalnym

Ullens de Schooten i Rezabek przeciwko Belgii

Wyrok z dnia 20 września 2011 r.

Sprawa ta dotyczyła odmowy belgijskiego sądu kasacyjnego i Conseil d'État zwrócenia się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniami prejudycjalnymi dotyczącymi wykładni prawa Unii.

W świetle powodów podanych przez te dwa sądy i mając na uwadze całość postępowania, Trybunał orzekł, że **nie doszło do naruszenia** prawa skarżących do rzetelnego procesu sądowego na podstawie **art. 6 § 1 Konwencji**.

Zobacz również: Vergauwen i Inni przeciwko Belgii, decyzja w sprawie dopuszczalności z dnia 10 kwietnia 2012 r.

Ramaer i van Willigen przeciwko Holandii

Decyzja o dopuszczalności z dnia 23 października 2012 r.

Sprawa ta dotyczyła skutków zmian w niderlandzkim systemie ubezpieczeń zdrowotnych wprowadzonych w dniu 1 stycznia 2006 r. dla osób pobierających niderlandzkie emerytury zamieszkałych w państwach członkowskich Unii Europejskiej innych niż Niderlandy, na mocy rozporządzenia Rady Wspólnot Europejskich (EWG) nr 1408/71. Skarżący - obywatele Niderlandów otrzymujący niderlandzkie emerytury i zamieszkujący odpowiednio w Belgii i Hiszpanii - skarżyli się w szczególności na utratę uprawnień wynikających z ich poprzednich umów ubezpieczenia zdrowotnego oraz na ograniczenie ich uprawnień do podstawowej publicznej opieki zdrowotnej w ich krajach zamieszkania. Ponadto skarżyli się na skutki wprowadzenia ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym dla nich w porównaniu z mieszkańcami Niderlandów. Wreszcie zarzucili, że niderlandzki Centralny Sąd Apelacyjny, po zwróceniu się do Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w celu ustalenia, czy ustawa o ubezpieczeniu zdrowotnym jest zgodna z Traktatem o Wspólnocie Europejskiej, w szczególności z rozporządzeniem Rady Unii Europejskiej nr 1408/71, chociaż nie wykluczył możliwych różnic w traktowaniu rezydentów i nierezydentów Niderlandów, stwierdził jednak, że nie było nieuzasadnionej różnicy w traktowaniu rezydentów i nierezydentów w odniesieniu do nowego systemu ubezpieczenia zdrowotnego.

Trybunał **uznał skargę za niedopuszczalną**. Stwierdził w szczególności, że Centralny Sąd Odwoławczy, po niezwykle długim i skomplikowanym postępowaniu obejmującym nawet orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w trybie prejudycjalnym, odniósł się do argumentów skarżących w decyzjach, które zawierały obszerne uzasadnienie dotyczące stosownego prawa Unii Europejskiej, historii tworzenia ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym oraz historii negocjacji z ubezpieczycielami, a zatem nie były arbitralne. W konsekwencji Trybunał odrzucił skargę skarżących na podstawie art. 6 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji jako oczywiście bezzasadną. Trybunał uznał ponadto za niedopuszczalne skargi skarżących na podstawie Artykułu 14 (zakaz dyskryminacji) Konwencji, Artykułu 1 (ochrona własności) Protokołu nr 1 do Konwencji oraz Artykułu 1 (ogólny zakaz dyskryminacji) Protokołu nr 12 do Konwencji.

Dhahbi przeciwko Włochom

Wyrok z dnia 8 kwietnia 2014 r.

Sprawa ta dotyczyła niemożności uzyskania przez pracownika-imigranta pochodzenia tunezyjskiego od włoskich władz publicznych wypłaty zasiłku rodzinnego na podstawie układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską a Tunezją (układ eurośródziemnomorski). Skarżący zarzucił, że włoski sąd kasacyjny zignorował jego wniosek o skierowanie pytania prejudycjalnego do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Ponadto stwierdził, że był dyskryminowany ze względu na swoje obywatelstwo w odniesieniu do przyznania zasiłku należnego na mocy ustawy z 1998 roku.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 6 § 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji, zauważając, że sądy włoskie nie wywiązały się z obowiązku uzasadnienia odmowy skierowania pytania prejudycjalnego do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) w celu ustalenia, czy Układ Eurośródziemnomorski zezwalał władzom na odmowę wypłaty przedmiotowego dodatku pracownikowi tunezyjskiemu. Trybunał przypomniał, że z punktu widzenia art. 6 Konwencji, sądy krajowe, których orzeczenia nie podlegały zaskarżeniu na mocy prawa krajowego, były zobowiązane do uzasadnienia, w oparciu o obowiązujące prawo i wyjątki określone w orzecznictwie TSUE, swojej odmowy skierowania pytania prejudycjalnego dotyczącego wykładni prawa UE. Powinny one przedstawić powody, dla których uznają, że pytanie nie było istotne, że przepis został już zinterpretowany przez TSUE lub że prawidłowe zastosowanie prawa UE było tak oczywiste, że nie pozostawiało miejsca na uzasadnione wątpliwości.

Trybunał uznał ponadto, że doszło do naruszenia art. 14 (zakaz dyskryminacji) w związku z art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał zauważył, że obywatelstwo skarżącego było jedynym kryterium zastosowanym w celu wykluczenia go z prawa do tego zasiłku. W związku z tym, biorąc pod uwagę, że tylko bardzo ważne względy mogą uzasadniać odmienne traktowanie oparte wyłącznie na obywatelstwie i pomimo powodów budżetowych przedstawionych przez rząd włoski, ograniczenia nałożone na skarżącego były nieproporcjonalne.

Zobacz również: [Schipani i Inni przeciwko Włochom](#), wyrok z dnia 21 lipca 2015 r.

Baydar przeciwko Niderlandom

Wyrok z dnia 24 kwietnia 2018 r.

Skarżący, który został skazany w 2011 r. za transport heroiny i handel ludźmi, złożył skargę na odmowę Sądu Najwyższego skierowania jego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) i zarzucił, że decyzja ta nie została wystarczająco uzasadniona.

Trybunał uznał, że nie doszło do naruszenia Artykułu 6 § 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji. Stwierdził w szczególności, że w kontekście postępowań przyspieszonych dopuszczalne jest na mocy art. 6 § 1, aby skarga kasacyjna, która zawierała wniosek o przekazanie, została uznana za niedopuszczalną lub odrzucona ze skróconym uzasadnieniem, jeżeli z okoliczności sprawy jasno wynika, że decyzja nie była arbitralna lub w inny sposób oczywiście nieuzasadniona.

Somorjai przeciwko Węgrom

Wyrok z dnia 28 sierpnia 2018 r.

Sprawa dotyczyła braku uzasadnienia przez węgierski Sąd Najwyższy (Kúria) odmowy skierowania do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie sporu emerytalnego oraz długości postępowania przed sądami krajowymi. Skarżący zarzucił w szczególności, że władze węgierskie nie wzięły należycie pod uwagę mających zastosowanie przepisów prawa UE, które w szczególności nakładały na sądy krajowe ostatniej instancji obowiązek uzasadnienia odmowy skierowania pytania prejudycjalnego do TSUE.

Trybunał uznał zarzut skarżącego dotyczący rzekomego braku odpowiedniego uzasadnienia w odniesieniu do potencjalnego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym do TSUE za niedopuszczalny jako oczywiście bezzasadny. Stwierdził w szczególności, że odmowa skierowania sprawy do TSUE w trybie prejudycjalnym lub brak uzasadnienia w tej kwestii nie mogą być postrzegane jako arbitralne. Skarżąca w rzeczywistości nie wnioskowała o takie odesłanie do TSUE na odpowiednim etapie postępowania. Ponadto sądy krajowe wyraziły pogląd, że przepisy węgierskie i prawo UE nie są sprzeczne. Trybunał uznał jednak, że **doszło do naruszenia art. 6 § 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji ze względu na zbyt długi czas trwania postępowania.

Harisch przeciwko Niemcom

Wyrok z dnia 11 kwietnia 2019 r.

Sprawa dotyczyła postępowania cywilnego, w toku którego skarżący wniósł o skierowanie sprawy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Skarżący zarzucił sądom niemieckim odmowę skierowania pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości oraz brak odpowiedniego uzasadnienia tej odmowy.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 6 § 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji, stwierdzając w szczególności, że odmowa skierowania sprawy przez sądy niemieckie, która nie wydawała się arbitralna, miała wystarczające powody.

Repevirág Szövetkezet przeciwko Węgrom

Wyrok z dnia 30 kwietnia 2019 r.

Sprawa dotyczyła skargi spółki na brak skierowania przez sądy krajowe, w szczególności Kúria i Trybunał Konstytucyjny, pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Trybunał orzekł, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 6 § 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji, stwierdzając, że decyzje sądów węgierskich nie były ani arbitralne, ani oczywiście nierozsądne. W szczególności Kúria zauważył, że skarżąca spółka nie podniosła żadnych kwestii związanych z prawem UE w pierwszym postępowaniu i nie mogła następnie powoływać się na takie kwestie w odrębnej sprawie o odszkodowanie przeciwko Sądowi Najwyższemu.

Sanofi Pasteur przeciwko Francji

13 lutego 2020 r.

Sprawa ta dotyczyła odpowiedzialności skarżącej spółki wobec osoby fizycznej, stażystki pielęgniarki, która została zaszczepiona przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, a następnie zachorowała na różne choroby, oraz nakazu sądowego przeciwko skarżącej spółce o zapłatę odszkodowania. Skarżąca spółka skarżyła się w szczególności na fakt, że francuski Sąd Kasacyjny oddalił, bez podania przyczyn, jej wnioski o wydanie przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczącego art. 4 dyrektywy 85/374, który stanowi, że poszkodowany musi udowodnić szkodę, wadę i związek przyczynowy między wadą a szkodą.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 6 § 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji z powodu braku uzasadnienia decyzji o odrzuceniu wniosku skarżącej spółki o skierowanie pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Trybunał powtórzył w szczególności, że Konwencja nie gwarantuje jako takiego prawa do skierowania sprawy przez sąd krajowy do Trybunału Sprawiedliwości w trybie prejudycjalnym. Jednakże art. 6 § 1 wymagał od sądów krajowych uzasadnienia każdej decyzji odmawiającej skierowania pytania prejudycjalnego, zwłaszcza gdy obowiązujące prawo zezwalało na taką odmowę jedynie w wyjątkowych przypadkach. Trybunał podkreślił ponadto, że okoliczności sprawy i stawka w postępowaniu dla skarżącej spółki wymagały szczególnie jasnego wyjaśnienia decyzji o niezwracaniu się z pytaniami prejudycjalnymi do TSUE.

Zobacz także ostatnio:

Quintanel przeciwko Francji i 14 innych skarg

Decyzja komitetu z dnia 17 czerwca 2022⁵ r.

Rutar i Rutar Marketing d.o.o. przeciwko Słowenii

Wyrok z dnia 15 grudnia 2022 r.

⁵ Niniejszy wyrok stanie się prawomocny w okolicznościach określonych w art. 44 § 2 (prawomocne wyroki) Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Europejski nakaz aresztowania

Pianese przeciwko Włochom i Niderlandom

Decyzja w sprawie dopuszczalności z dnia 27 września 2011 r.

Skarżący jest obywatelem Włoch, który został zatrzymany na podstawie europejskiego nakazu aresztowania i skarżył się, że został arbitralnie pozbawiony wolności i nie przysługiwały mu żadne skuteczne środki odwoławcze w odniesieniu do jego skarg na podstawie Artykułu 5 (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) Konwencji.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną**. Odrzucił skargi skarżącego jako wniesione po terminie i oczywiście bezzasadne, zgodnie z Artykułem 35 (kryteria dopuszczalności) Konwencji.

Pirozzi przeciwko Belgii

Wyrok z dnia 17 kwietnia 2018 r.

Sprawa dotyczyła zatrzymania skarżącego przez władze belgijskie i przekazania go władzom włoskim na podstawie europejskiego nakazu aresztowania w celu wykonania wyroku skazującego na karę 14 lat pozbawienia wolności za handel narkotykami. Skarżący twierdził, że jego aresztowanie przez władze belgijskie było niezgodne z prawem. Uznał również, że władze belgijskie przekazały go władzom włoskim bez zbadania zgodności z prawem i słuszności europejskiego nakazu aresztowania, mimo że opierał się on na wyroku skazującym wydanym w procesie zaocznym.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 5 § 1** (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) i art. 6 § 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji. Trybunał stwierdził w szczególności, że aresztowanie skarżącego przez władze belgijskie w celu umieszczenia go w areszcie i przekazania władzom włoskim zostało przeprowadzone zgodnie z prawem. Trybunał orzekł również, że wykonanie europejskiego nakazu aresztowania przez sądy belgijskie nie było w sposób oczywisty wadliwe, tak że domniemanie równoważnej ochrony zostało obalone, oraz że przekazanie skarżącego władzom włoskim nie mogło zostać uznane za wynik procesu stanowiącego rażącą odmowę wymiaru sprawiedliwości.

Romeo Castaño przeciwko Belgii

Wyrok z dnia 9 lipca 2019 r.

W tej sprawie skarżący skarżyli się, że ich prawo do skutecznego dochodzenia zostało naruszone w wyniku odmowy przez władze belgijskie wykonania europejskich nakazów aresztowania wydanych przez Hiszpanię w odniesieniu do N.J.E., osoby podejrzanej o zastrzelenie ich ojca, który został zamordowany w 1981 r. przez jednostkę komandosów twierdzącą, że należy do organizacji terrorystycznej ETA. Belgijskie sądy uznały, że ekstradycja N.J.E. naruszyłaby jej podstawowe prawa wynikające z art. 3 (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) Konwencji.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji w aspekcie proceduralnym (skuteczne dochodzenie). Zauważając, po pierwsze, że ryzyko poddania osoby, której przekazania zażądano, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu może stanowić uzasadnioną podstawę odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, a tym samym odmowy żądanej współpracy, Trybunał zauważył jednak, że stwierdzenie istnienia takiego ryzyka musi mieć wystarczającą podstawę faktyczną. W niniejszej sprawie Trybunał stwierdził w szczególności, że kontrola przeprowadzona przez sądy belgijskie w trakcie postępowania w sprawie wydania nie była wystarczająco dokładna, aby uznać, że podstawa, na której oparty się odmawiając wydania N.J.E., ze szkodą dla praw skarżących, miała wystarczającą podstawę faktyczną. Między innymi, władze belgijskie nie starały się zidentyfikować rzeczywistego i indywidualnego ryzyka naruszenia praw konwencyjnych N.J.E. lub jakichkolwiek niedociągnięć strukturalnych w odniesieniu do warunków przetrzymywania w Hiszpanii. Trybunał podkreślił jednak, że stwierdzenie naruszenia niekoniecznie oznaczało, że Belgia była zobowiązana do przekazania N.J.E. władzom hiszpańskim. To brak wystarczającego uzasadnienia faktycznego dla odmowy jej wydania doprowadził Trybunał do stwierdzenia naruszenia art. 2 Konwencji. W żaden sposób nie zmniejszyło to obowiązku władz

belgijskich do sprawdzenia, czy N.J.E. nie będzie narażona na ryzyko traktowania sprzecznego z art. 3 Konwencji, jeśli zostanie wydana władzom hiszpańskim.

Bivolaru i Moldovan przeciwko Francji

Wyrok z dnia 25 marca 2021 r.

Sprawa dotyczyła przekazania skarżących przez Francję władzom rumuńskim na podstawie europejskich nakazów aresztowania w celu wykonania kary pozbawienia wolności. Skarżący twierdzili, że ich przekazanie władzom rumuńskim na podstawie europejskich nakazów aresztowania narażło ich na traktowanie naruszające Konwencję. Trybunał orzekł, że domniemanie równoważnej ochrony miało zastosowanie w sprawie drugiego skarżącego, ponieważ spełnione zostały dwa warunki jego zastosowania, a mianowicie brak jakiegokolwiek marginesu manewru ze strony władz krajowych oraz wykorzystanie pełnego potencjału mechanizmu nadzoru przewidzianego w prawie Unii Europejskiej. Trybunał ograniczył się zatem do ustalenia, czy ochrona praw gwarantowanych przez Konwencję była w niniejszej sprawie oczywiście niewystarczająca, tak że domniemanie to zostało obalone. W tym celu Trybunał starał się ustalić, czy istniała wystarczająco solidna podstawa faktyczna wymagająca od wykonującego nakaz organu sądowego stwierdzenia, że wykonanie europejskiego nakazu aresztowania pociągałoby za sobą rzeczywiste i indywidualne ryzyko poddania skarżącego traktowaniu sprzecznemu z art. 3 (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania) Konwencji ze względu na warunki jego przetrzymywania w Rumunii. Trybunał zauważył, że drugi skarżący przedstawił dowody rzekomego ryzyka, które były wystarczająco uzasadnione, aby zobowiązać wykonujący nakaz organ sądowy do zwrócenia się do państwa wydającego nakaz o dodatkowe informacje i zapewnienia dotyczące jego przyszłych warunków pozbawienia wolności w Rumunii. Trybunał stwierdził **naruszenie art. 3** w zakresie, w jakim okazało się, że wykonujące nakaz organy sądowe, wykonując swoje uprawnienia dyskrecjonalne, nie wyciągnęły właściwych wniosków z uzyskanych informacji, chociaż informacje te stanowiły wystarczająco solidną podstawę faktyczną do odmowy wykonania przedmiotowego europejskiego nakazu aresztowania. W sprawie pierwszego skarżącego Trybunał uznał, że ze względu na swoją decyzję o niezwróceniu się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie wpływu nadania statusu uchodźcy przez państwo członkowskie obywatelowi państwa trzeciego, które następnie stało się również państwem członkowskim, na wykonanie europejskiego nakazu aresztowania, Sąd Kasacyjny orzekł bez wykorzystania pełnego potencjału odpowiednich międzynarodowych mechanizmów nadzoru praw podstawowych. Domniemanie równoważnej ochrony nie miało zatem zastosowania. Skarga pierwszego skarżącego miała dwa aspekty: pierwszy dotyczył konsekwencji jego statusu uchodźcy, a drugi warunków przetrzymywania w Rumunii. W aktach sprawy przed wykonującym nakaz organem sądowym ani w dowodach przedstawionych przez skarżącego przed Trybunałem nie było nic, co sugerowałoby, że w przypadku jego wydania nadal groziłoby mu ryzyko prześladowań na tle religijnym w Rumunii. Trybunał uznał, że wykonujący nakaz organ sądowy, po pełnym i dogłębnym zbadaniu indywidualnej sytuacji skarżącego, które wykazało, że wziął pod uwagę jego status uchodźcy, nie miał wystarczająco solidnej podstawy faktycznej, aby stwierdzić istnienie rzeczywistego ryzyka naruszenia art. 3 Konwencji i odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania na tej podstawie. Trybunał uznał również, że opis warunków przetrzymywania w rumuńskich więzieniach przedstawiony przez skarżącego wykonującemu nakaz organowi sądowemu na poparcie jego wniosku o odmowę wykonania europejskiego nakazu aresztowania nie był wystarczająco szczegółowy lub uzasadniony, aby stanowić dowód prima facie rzeczywistego ryzyka traktowania sprzecznego z art. 3 w przypadku jego przekazania władzom rumuńskim. Zdaniem Trybunału wykonujący nakaz organ sądowy nie był zobowiązany do żądania dodatkowych informacji od władz rumuńskich. W związku z tym uznał, że nie istniała solidna podstawa faktyczna dla wykonującego nakaz organu sądowego do ustalenia istnienia rzeczywistego ryzyka naruszenia art. 3 Konwencji i odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania na tej podstawie.

Sprawa w toku

[Alosa i inni przeciwko Włochom i Niemcom \(nr 20004/18\)](#)

Skarga przekazana rządowi Włoch i Niemiec w dniu 3 listopada 2019 r.

Sprawa dotyczy niewykonania kary pozbawienia wolności za nieumyślne spowodowanie śmierci.

Trybunał powiadomił o skardze rządu Włoch i Niemiec i zadał stronom pytania na podstawie art. 2 (prawo do życia) i art. 13 (prawo do skutecznego środka odwoławczego) Konwencji.

Poufność relacji prawnik-klient

[Michaud przeciwko Francji](#)

Wyrok z dnia 6 grudnia 2012 r.

Sprawa dotyczyła obowiązku zgłaszania przez francuskich prawników „podejrzeń” dotyczących możliwych działań prania pieniędzy przez ich klientów. Skarżący twierdził między innymi, że obowiązek ten, wynikający z transpozycji dyrektyw europejskich, był sprzeczny z Artykułem 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji, który chroni poufność relacji prawnik-klient.

Trybunał uznał, że jest zobowiązany do rozstrzygnięcia tej kwestii, ponieważ „domniemanie równoważnej ochrony” nie miało zastosowania w tej sprawie. Trybunał uznał ponadto, że w niniejszej sprawie **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji. Trybunał podkreślił znaczenie poufności relacji prawnik-klient oraz tajemnicy adwokackiej. Uznał jednak, że obowiązek zgłaszania podejrzeń realizował uzasadniony cel zapobiegania zakłóceniom porządku lub przestępczości, ponieważ miał na celu zwalczanie prania pieniędzy i powiązanych przestępstw kryminalnych, oraz że był niezbędny do osiągnięcia tego celu. W tej ostatniej kwestii Trybunał orzekł, że obowiązek zgłaszania podejrzeń, wdrożony we Francji, nie ingerował nieproporcjonalnie w tajemnicę adwokacką, ponieważ prawnicy nie podlegali powyższemu wymogowi podczas obrony stron procesowych, a ustawodawstwo wprowadziło filtr chroniący tajemnicę zawodową, zapewniając w ten sposób, że prawnicy nie składali swoich raportów bezpośrednio władzom, ale przesyłali ich stowarzyszeniom adwokackim.

Wolność słowa i handel elektroniczny

[Delfi AS przeciwko Estonii](#)

Wyrok (Wielka Izba) z dnia 16 czerwca 2015 r.

Była to pierwsza sprawa, w której Trybunał został wezwany do zbadania skargi dotyczącej odpowiedzialności za komentarze generowane przez użytkowników na internetowym portalu informacyjnym. Sądy krajowe odrzuciły argument portalu, że zgodnie z dyrektywą 2000/31/WE w sprawie handlu elektronicznego jego rola jako dostawcy usług społeczeństwa informacyjnego lub hosta pamięci masowej była jedynie techniczna, pasywna i neutralna, stwierdzając, że portal sprawował kontrolę nad publikacją komentarzy.

Trybunał orzekł, że **nie doszło do naruszenia art. 10** (wolność wypowiedzi) Konwencji, stwierdzając, że uznanie przez sądy estońskie odpowiedzialności skarżącej spółki było uzasadnionym i proporcjonalnym ograniczeniem wolności wypowiedzi portalu. Wielka Izba powtórzyła w szczególności, że do sądów krajowych należy rozstrzyganie kwestii interpretacji i stosowania prawa krajowego. W związku z tym nie zajmowała się kwestią prawa UE i ograniczyła się do pytania, czy zastosowanie przez Sąd Najwyższy prawa krajowego do sytuacji skarżącej spółki było przewidywalne.

Środowisko

O'Sullivan McCarthy Mussel Development Ltd przeciwko Irlandii

Wyrok z dnia 7 czerwca 2018 r.

Skarżąca spółka łowi niedojrzałe małże (nasiona małży), a następnie hoduje je i sprzedaje, gdy są rozwinięte, co trwa dwa lata. Sprawa dotyczyła jej skargi, że rząd irlandzki spowodował jej straty finansowe poprzez sposób, w jaki przestrzegała przepisów Unii Europejskiej dotyczących ochrony środowiska⁶.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 1** (ochrona własności) Protokołu nr 1 do Konwencji. Trybunał zauważył w szczególności, że zarówno ochrona środowiska, jak i przestrzeganie zobowiązań pozwanego państwa wynikających z prawa UE były uzasadnionymi celami. Jako podmiot gospodarczy spółka powinna była zdawać sobie sprawę, że konieczność przestrzegania przepisów UE może mieć wpływ na jej działalność. Ogólnie rzecz biorąc, Trybunał uznał, że spółka nie poniosła nieproporcjonalnego obciążenia z powodu działań rządu irlandzkiego i że Irlandia zapewniła właściwą równowagę między ogólnymi interesami społeczności a ochroną praw jednostki. Nie doszło zatem do naruszenia praw własności spółki. Trybunał uznał również, że w niniejszej sprawie **nie doszło do naruszenia Artykułu 6** Konwencji (prawo do rzetelnego procesu sądowego w rozsądnym terminie).

Pop i inni przeciwko Rumunii

2 kwietnia 2019 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Skarżący, z których wszyscy trzej nabyli używane pojazdy w Unii Europejskiej (UE), skarżyli się, że zostali zobowiązani do zapłaty podatku od zanieczyszczeń w celu zarejestrowania swoich pojazdów w Rumunii na podstawie rozporządzenia nadzwyczajnego (OUG nr 50/2008), które zostało uznane przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej za niezgodne z prawem UE.

Trybunał uznał skargi za **niedopuszczalne** z powodu niewyczerpania krajowych środków odwoławczych. W przypadku dwóch skarżących zauważył w szczególności, że środek zaradczy wprowadzony przez inne rozporządzenie nadzwyczajne (OUG nr 52/2017), obowiązujące od 7 sierpnia 2017 r., dał im możliwość uzyskania zwrotu podatku od zanieczyszczeń i zapłaty odpowiednich odsetek. Określono w nim również jasne i przewidywalne zasady proceduralne, z wiążącymi terminami i możliwością skutecznej kontroli sądowej. Środek zaradczy przewidziany przez OUG nr. 52/2017 stanowił zatem skuteczny środek odwoławczy w rozumieniu art. 35 (kryteria dopuszczalności) Konwencji. Jeśli chodzi o trzeciego skarżącego, przyznał on, że nie podjął żadnych kroków na szczeblu krajowym w celu odzyskania odsetek, których się domagał (podatek od zanieczyszczeń i część odsetek zostały zwrócone w następstwie prawomocnego orzeczenia sądu krajowego) i nie przedstawił żadnego argumentu wskazującego, że takie podejście byłoby nieskuteczne.

Prawo do tłumaczenia ustnego i pisemnego w postępowaniu karnym

Vizgirda przeciwko Słowenii

Wyrok z dnia 28 sierpnia 2018 r.

Sprawa ta dotyczyła skargi skarżącego, którego językiem ojczystym był litewski, że nie miał sprawiedliwego procesu po oskarżeniu o rozbój, ponieważ nie rozumiał zapewnionego mu tłumaczenia ustnego, które było w języku rosyjskim.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia Artykułu 6 §§ 1 i 3** (prawo do rzetelnego procesu / prawo do niezwłocznego otrzymania informacji o oskarżeniu / prawo do

⁶ Rząd irlandzki tymczasowo zakazał połowów omułków w 2008 roku w porcie, w którym firma prowadziła działalność, po tym jak Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, że Irlandia nie wypełniła swoich zobowiązań wynikających z dwóch dyrektyw środowiskowych UE. Firma nie miała więc dojrzałych omułków do sprzedania w 2010 roku, co spowodowało utratę zysków.

tłumacza ustnego) Konwencji, stwierdzając, że ogólnie rzecz biorąc, pomoc językowa, którą skarżący otrzymał, nie pozwoliła mu aktywnie uczestniczyć w procesie, co było niesprawiedliwe. W szczególności Trybunał zauważył, że władze były zobowiązane do upewnienia się co do kompetencji skarżącego w języku rosyjskim przed podjęciem decyzji o wykorzystaniu go do celów tłumaczenia ustnego. Odniósł się w tym kontekście do standardów zawartych w Dyrektywie Unii Europejskiej 2010/64/ dotyczącej prawa do tłumaczenia ustnego.

Umowy kredytowe i ochrona konsumentów

Antonopoulou przeciwko Grecji

19 stycznia 2021 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Skarżąca zaciągnęła kredyt na nieruchomości we frankach szwajcarskich, aby skorzystać z korzystnego i stabilnego kursu wymiany. Klauzula zawarta w umowie kredytowej stanowiła, że kredyt miał być spłacany na podstawie kursu wymiany obowiązującego w dniu spłaty, a nie w dniu zaciągnięcia kredytu. Powódka, zmuszona do zaprzestania wykonywania zawodu z powodów zdrowotnych, starała się spłacić pożyczkę, ale nie była w stanie tego zrobić, ponieważ wzrost wartości franka szwajcarskiego w stosunku do euro zwiększył kwotę pożyczki o około 60%. Skarżąca bezskutecznie wszczęła postępowanie przed sądami krajowymi, argumentując, że przedmiotowa klauzula była nieuczciwa. Skarżyła się, że musiała spłacić bankowi kwotę w euro, która znacznie przekraczała kwotę pożyczoną we frankach szwajcarskich.

Trybunał uznał skargę za niedopuszczalną, jako oczywiście bezzasadną, stwierdzając, że ramy prawne wprowadzone przez Grecję zapewniły skarżącej mechanizm, za pomocą którego mogła dochodzić swoich praw wynikających z art. 1 (ochrona własności) Protokołu nr 1 do Konwencji. W szczególności, w odniesieniu do skuteczności wybranego przez nią środka prawnego, Trybunał zauważył, że skarżąca miała możliwość przedstawienia wszystkich swoich argumentów przed właściwymi sądami i uzyskania wyroku, zawierającego szczegółowe uzasadnienie, wydanego przez Sąd Kasacyjny w pełnym składzie. Sąd Kasacyjny dokonał ponadto wykładni prawa krajowego zgodnie z odpowiednim orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Wspólna polityka rybołówstwa

Spasov przeciwko Rumunii

6 grudnia 2022 r.⁷

Sprawa dotyczyła wyroku rumuńskiego sądu skazującego skarżącego, właściciela i kapitana statku pływającego pod bułgarską banderą, za nielegalne połowy w wyłącznej strefie ekonomicznej Rumunii na Morzu Czarnym. W postępowaniu przed rumuńskimi władzami skarżący argumentował, że ilość ryb, o której mowa, stanowiła część bułgarskiej kwoty połowowej turbotą w ramach Wspólnej Polityki Rybołówstwa Unii Europejskiej (UE). Sąd Apelacyjny w Konstancji uznał jednak, że prawo UE nie ma zastosowania i skazał skarżącego na podstawie prawa krajowego.

Trybunał uznał, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia Artykułu 6 § 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji oraz Artykułu 1 (ochrona własności) Protokołu nr 1 do Konwencji. Trybunał wskazał w szczególności, że zgodnie z zasadą pierwszeństwa prawa UE rozporządzenie o skutku bezpośrednim ma pierwszeństwo przed wszelkimi sprzecznymi przepisami prawa krajowego. Trybunał zauważył w niniejszej sprawie, że Komisja Europejska wyraźnie wskazała władzom rumuńskim, że postępowanie przeciwko skarżącemu było sprzeczne z prawem UE, a w szczególności z rozporządzeniem (WE) nr 2371/2002 i rozporządzeniem (UE) nr 1256/2010. W świetle przepisów rozporządzenia (WE) nr 2371/2002 oraz bardzo jasnej opinii Komisji Europejskiej dotyczącej stosowania zasad Wspólnej Polityki Rybołówstwa, Trybunał uznał, że skazując skarżącego, Sąd Apelacyjny popełnił oczywisty błąd co do prawa, a skarżący padł ofiarą „odmowy wymiaru

⁷ Wyrok ten stanie się ostateczny w okolicznościach określonych w art. 44 § 2 Konwencji.

sprawiedliwości”. W przypadku wątpliwości Sąd Apelacyjny mógł zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o wydanie orzeczenia w sprawie interpretacji przepisów prawa UE. Trybunał stwierdził również, że przepisy krajowe, na których Sąd Apelacyjny oparł swoją decyzję (OUG nr 23/2008), nie mogły służyć jako podstawa prawna dodatkowych kar pieniężnych nałożonych na skarżącego, ponieważ był on uprawniony na mocy jasnych przepisów europejskich do połowów w danej strefie.

Kontakt dla Mediów:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08